מחוון: מבחן מסכם: המכות ויציאת מצרים, שמות ז-יג

1 **תשובה:**
ג. כינים (ח, יד).

2 **תשובה:**
א. ערוב (ח, יח).

3 **תשובה:**
ב. שלושה ימים (י, כב).

4 **תשובה:**
ד. בעשור לחודש (יב, ג).

5 **תשובה:**
א. כשש מאות אלף רגלי (יב, לז).

6 **תשובה:**
חפרו סביבות היאור מים לשתות (ז, כד). ניקוד: 4.

7 **תשובה:**
"לְמָחָר" (ח, ו). משה ענה: "כִּדְבָרְךָ, לְמַעַן תֵּדַע כִּי־אֵין כַּה' אֱלֹהֵינוּ" (ח, ו). ניקוד: 2 לכל חלק.

8 **תשובה:**
"חָטָאתִי הַפָּעַם, ה' הַצַּדִּיק וַאֲנִי וְעַמִּי הָרְשָׁעִים" (ט, כז). ניקוד: 4.

9 **תשובה:**
כלי כסף וכלי זהב ושמלות (יא, ב; יב, לה). ניקוד: 2 על כסף וזהב, 2 על שמלות.

10 **תשובה:**
"פֶּן־יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה" (יג, יז). ניקוד: 4.

11 **"וַאֲנִי אַקְשֶׁה אֶת־לֵב פַּרְעֹה" (20 נק')**
א (4): אם ה' הקשה את לבו, איך אפשר להעניש את פרעה על שלא שילח את העם? הרי לא הייתה לו בחירה. ניקוד: 4.
ב (8): פרעה הרשיע והתריס נגד ה', וגלוי לפני ה' שלא ישוב בלב שלם, ולכן ה' הקשה את לבו כדי להרבות אותות, וכך ישראל יכירו את גבורת ה'. בחמש המכות הראשונות לא כתוב "ויחזק ה'" אלא "ויחזק לב פרעה": פרעה עצמו הקשה את לבו. ניקוד: 4 על ההסבר, 4 על חמש המכות.
ג (8): טעם א: פרעה עשה לישראל רעות גדולות בחינם, ולכן נענש בכך שנמנעה ממנו דרך התשובה. טעם ב: בחצי המכות פרעה הקשה את לבו בעצמו; אחר כך, כשרצה לשלח, זה היה רק מפני כובד המכות ולא כדי לעשות רצון ה', ולכן אין זו תשובה אמיתית. ניקוד: 3 על טעם א, 3 על טעם ב, 2 על ההסבר.

12 **"אָצְבַּע אֱלֹהִים הִוא" (20 נק')**

א (5): לפי רש"י, החרטומים הבינו שהמכה אינה על ידי כשפים, כי הם לא יכלו לעשות כמוה; היא מאת ה'. ניקוד: 5.

ב (10): לפי אבן עזרא, החרטומים אמרו שהמכה לא באה על ידי אהרן ובשביל ישראל, אלא היא מכה טבעית מאלוהים לפי מערכת הכוכבים. הראיה: הם אמרו "אצבע אלהים" ולא "אצבע ה'", שהוא שם אלוהי ישראל. הרמב"ן כותב שאין דבריו נכונים בעיניו. ניקוד: 4 על הפירוש, 3 על הראיה, 3 על דעת הרמב"ן.

ג (5): כל תשובה מנומקת. למשל, לפי אבן עזרא ההמשך מובן: אם המכה טבעית ולא בשביל ישראל, אין סיבה לשלח. לפי רש"י, פרעה מקשה את לבו למרות שגם חרטומיו הודו. ניקוד: 2 על הבחירה, 3 על הנימוק.

13 **"בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ" (20 נק')**

א (6): משה: כולם, נערים וזקנים, בנים ובנות, וגם הצאן והבקר. פרעה: רק הגברים ילכו. ניקוד: 3 לכל צד.

ב (7): פרעה טוען שהם ביקשו עד עכשיו "נזבחה לאלהינו", ואין דרך הטף לזבוח; ולכן רק הגברים צריכים ללכת. ניקוד: 4 על הנימוק, 3 על ההסבר.

ג (7): כל תשובה מנומקת: למשל, עבודת ה' היא "חג" של כל העם ושל כל הדורות, לא רק של הגברים המקריבים; וגם, השארת הילדים הייתה ערובה שהעם יחזור. ניקוד: 4 על הנימוק, 3 על הקשר לפסוק.

14 **"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם" וקרבן פסח (20 נק')**

א (8): פירוש א (מדרש): ה' הראה למשה את הלבנה בחידושה, ולימד שכשהירח מתחדש יהיה ראש חודש. פירוש ב (פשט): חודש ניסן יהיה הראשון בסדר מניין החודשים, אייר שני, סיוון שלישי. רש"י אומר "אין מקרא יוצא מידי פשוטו", והפשט הוא הפירוש השני. ניקוד: 3 לכל פירוש, 2 על הפשט.

ב (8): הגיע זמן השבועה לאברהם לגאול את בניו, ולא היו בידם מצוות שבזכותן ייגאלו. לכן נתן להם שתי מצוות: דם פסח ודם מילה. ניקוד: 5 על הסיבה, 3 על המצוות.

ג (4): כל תשובה מנומקת: למשל, הגאולה אינה רק מתנה; העם צריך לעשות מעשה ולהראות נאמנות לה' כדי להיות ראוי לה. ניקוד: 4.

חלק א: 4 נקודות לשאלה. חלק ב: שלוש מתוך ארבע, 20 נקודות לשאלה; מי שענה על ארבע, בודקים את שלוש הראשונות. הפסוקים מתוך "תנ"ך מנוקד" (תורת אמת, מתוך ספריא); רש"י והרמב"ן מספריא כלשונם. נוצר בבינה מלאכותית.